herpy

SLANGER

Red-tailed Green Ratsnake

Gonyosoma oxycephalum

Gonyosoma oxycephalum er en stor, slank trelevende slange fra regnskogene i Sørøst-Asia, med smaragdgrønn kropp, rødbrun hale og spisst hode. Den blir opptil 2,4 m, er dagaktiv og lever i trekronene. Den krever et høyt, fuktig terrarium og en rolig holder, for temperamentet kan være uforutsigbart.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Elaphe oxycephala; Coluber oxycephalus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**150-240 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**150 × 60 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-29 °C**
Varmeplass	**29-30 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**70-80 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**36-48 mnd.**
Kullstørrelse	**3-12 egg**
Inkubasjon	**90-125 dager** ved 25-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gonyosoma oxycephalum er en kraftig, men slank slange med et spisst, tydelig avsatt hode, store øyne med runde pupiller og en lang, smidig kropp. Kroppen er sammentrykt fra sidene og har brede buskjell med kraftige sidekanter, som gir et fast grep om grenene: en tilpasning til et liv i trærne. Ryggen er lysegrønn til mørkegrønn, ofte med et svart nettmønster mellom skjellene, og halen er rødlig til brun. En svart strek løper gjennom øyet. Tungen er svart, ofte med brunt og blått på sidene. Oversiden av hodet kan være mørkegrønn til gulgrønn. Noen dyr er grå, sølvfarget eller brune, og en grå form med gult hode finnes på Panay i Filippinene.

Nyklekte unger er 40-50 cm lange og veier omtrent 20 g. Voksne dyr er typisk 150-200 cm, og store hunner kan nå opptil 240 cm. Hannene er litt mindre og ofte tydeligere farget.

Arten ble beskrevet av Friedrich Boie i 1827 etter dyr fra Java. Tidligere het den *Elaphe oxycephala*, og det navnet brukes fortsatt. Artsnavnet kommer trolig av gresk oxys, spiss, og kephale, hode, etter hodets form. Når dyret føler seg truet, pustes halsen opp, slik at det virker større, og det kan snappe raskt. Temperamentet varierer fra dyr til dyr. Noen dyr blir rolige ved regelmessig håndtering, mens andre forblir forsvarsberedte. Derfor passer arten ikke for nybegynnere.

Utbredelse og leveområde

Gonyosoma oxycephalum lever i store deler av Sørøst-Asia. Den finnes i Thailand, Myanmar, Kambodsja, Laos og Vietnam, på Malaysia-halvøya, i Singapore og på Penang, i India på Andamanøyene, i Indonesia på Sumatra, Java, Bali, Lombok, Borneo, Nias, Mentawai-øyene, Bangka, Belitung og mange mindre øygrupper, og i Filippinene blant annet på Luzon, Palawan, Panay, Negros og Bohol. Typelokaliteten er Java.

Arten er også oppgitt fra Nicobarene og Pulau Tioman, men forekomsten der er ikke bekreftet.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia, Malaysia, Singapore, India, Myanmar (Burma), Thailand, Kambodsja, Laos, Vietnam og Filippinene.

LEVEOMRÅDE

Arten er en ekte trebuer som nesten aldri går ned på bakken. Den lever i primær og sekundær regnskog i lavlandet under 750 m. Den ligger oppå grener eller gjemmer seg i hulrom i trær, jakter i trekronene og er dagaktiv.

I naturen spiser den nesten bare fugler, fuglegg, øgler og flaggermus. Den henger i grenene og griper byttet i luften. Klimaet i utbredelsesområdet er varmt og fuktig hele året, med regn mesteparten av året og små temperatursvingninger, og bare litt kjøligere om natten.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et høyt, romslig terrarium på minst 150 × 60 × 150 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er en aktiv klatrer, og høyden er viktigere enn gulvarealet. Større er bedre, gjerne 180 × 70 × 150 cm eller mer. Unger kan starte i et mindre plastterrarium på ca. 45 × 25 × 25 cm med vannskål, et skjul og kjøkkenrull som bunn, men de må raskt over i et høyt terrarium. Terrariet må ha god ventilasjon og kunne låses, for arten er sterk og slipper lett unna.

Innred med tykke og tynne grener i flere høyder, vannrette hvileplasser, klatregrener og mye løv, levende eller kunstig, som gir dekning. Gi ett tørt skjul og ett fuktig skjul nederst og gjerne ett skjul høyt oppe. Som bunnsubstrat passer kokosjord eller støvfri treflis, som holder på fuktigheten og binder lukt, for arten har mange og illeluktende avføringer. Fjern skitten bunn etter hver avføring og skift bunnsubstratet grundig hver måned. Terrariet må ikke stå konstant vått, for stillestående fuktighet gir hud- og lungeinfeksjoner. Hold ett dyr per terrarium, bortsett fra når et par pares.

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 25-29 °C. Et varmt sted i den øvre delen av terrariet kan nå 29-30 °C, men ikke mer. Arten tåler ikke høy varme, så vokt deg for overoppheting, særlig om sommeren. Om natten kan temperaturen falle noen grader til 22-25 °C.

Bruk en keramisk varmelampe, en varmekabel eller en varmematte styrt av en termostat, og plasser varmekilden slik at slangen ikke kan røre den. Mål med termometre i både øvre og nedre del. Vinterhvile er ikke nødvendig.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 70-80 %, og den bør svinge litt mellom dag og natt. Sprøyt terrariet 1-2 ganger om dagen, slik at det holder luften fuktig og etterligner regntiden, og sørg for at overflatene tørker igjen. Konstant kondens og stillestående luft gir muggsopp og infeksjoner.

Sett alltid frem en stor vannskål som slangen kan ligge i, og skift vannet ofte. Noen dyr, særlig nylig viltfangede, drikker helst av dråper på bladene, så sprøyt grundig også for å gi dem vann. Under hudskifte hjelper et fuktig skjul og ekstra sprøyting, og etter hvert hudskifte kontrolleres øyne, halespiss og kloakk for hudrester.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv, og en jevn døgnrytme på omtrent 12 timer lys og 12 timer mørke hele året er viktig, også for avl. Et rom med dagslys er nok; ellers brukes LED- eller lysstoffrør i terrariet, slik at dyret kan se forskjell på dag og natt. UVB er ikke dokumentert som nødvendig for arten. Uten dagslys i rommet kan et UVB-rør med lav styrke (Ferguson-sone 1-2) over en del av terrariet brukes, slik at dyret kan velge å gå til eller bort fra det. Hold varmelamper og UVB-rør utenfor rekkevidde, slik at slangen ikke brenner seg på dem.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Gonyosoma oxycephalum spiser hele byttedyr. I naturen er det fugler, fuglegg, øgler og flaggermus, og i terrarium kan arten vennes til frosne og tinte gnagere. Mus, rotter og kyllinger brukes, og kyllinger er ofte det foretrukne byttet. Viltfangede dyr kan være vanskelige å få til å spise. Levende bytte frarådes, fordi byttedyret kan skade slangen.

Byttet skal være omtrent like bredt som slangens tykkeste del. Tin det i kjøleskap og varm det opp til omtrent 38 °C før fôring. Unge dyr fôres hver 5.-7. dag, halvvoksne hver 7.-10. dag og voksne dyr hver 10.-14. dag. En hunn som skal brukes i avl, får mat oftere, opptil hver femte dag. Frem mot avlssesongen fôres hunnen helst bare med kyllinger, siden gnagere inneholder mer kalk og gir hardere eggskall. Arten har et høyt stoffskifte og avsetter flere store avføringer etter hvert måltid. La dyret være i fred i minst 48 timer etter et måltid.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Gonyosoma oxycephalum er forsvarsberedt og kan være uforutsigbar. Når den føler seg truet, pustes halsen opp, og den freser og snapper. Bitt er ikke giftige, men kan være dype og ubehagelige. Noen dyr blir rolige ved forsiktig og regelmessig håndtering, mens andre forblir nervøse. Håndter dyret bare når det er nødvendig: ved rengjøring, flytting og kontroll.

Nærm deg alltid slangen rolig, støtt kroppen og unngå plutselige bevegelser. Løft aldri i halen. La ikke hånden komme ned over hodet, men fra siden. Nye dyr får to uker i fred før de håndteres, og viltfangede dyr bør helst ikke håndteres i begynnelsen. Arten er enslig og skal holdes alene. Den er sterk og klatrer, så terrariet må kunne låses.

Avmagrede eller slappe nyervervede dyr har ofte parasitter og må til veterinær.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er litt mindre enn hunnene og ofte tydeligere farget. Kjønnet bestemmes sikkert ved sondering, som bør utføres av en veterinær eller en erfaren holder. Arten blir kjønnsmoden etter 3-4 år.

PARRING

En kortvarig kjølig periode med et fall i nattetemperaturen på 1-3 °C kan sette i gang avl, men er ikke nødvendig. Med en fast døgnrytme og en god temperaturgradient kommer friske hunner også i gang av seg selv. Gi hunnen mer fôr i tiden før paring. Er avlen satt i gang med temperaturstyring, skal paret holdes adskilt til temperaturen er tilbake til normalt nivå, og først deretter settes sammen. Et par kan også gå sammen hele året, men må skilles ved fôring.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene omtrent 60 dager etter eggløsningen, kort tid etter et hudskifte. Et kull er på 3-12 egg. Eggene er 60-70 mm lange og henger ofte sammen i en klump; ikke prøv å skille dem fra hverandre. Et etablert par kan få flere kull i året. Gi henne en lukket eggleggingskasse med fuktig sphagnum eller vermikulitt, slik at hun ikke holder eggene tilbake. En hunn som nettopp har lagt egg, trenger rikelig med fôr for å komme til krefter.

INKUBASJON

Eggene tas forsiktig ut uten å vendes og legges oppå, ikke ned i, et fuktig underlag av perlitt og vann i vektforholdet 1:1. Luftfuktigheten rundt eggene skal være høy, 85-95 %. Ved 25-29 °C klekkes ungene etter 90-125 dager; jo lavere temperatur, desto lengre rugetid. Ikke ruge varmere enn 29 °C, for høy temperatur gir flere misdannede og døde unger.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er 40-50 cm og veier omtrent 20 g. De settes enkeltvis i små terrarier på ca. 45 × 25 × 25 cm med vannskål, et skjul og kjøkkenrull som bunn, og flyttes til større terrarier med grener etter hvert som de vokser. Første fôr er små tinte mus i ungens tykkelse, og unger fôres hver 5.-7. dag. Unger er ofte nervøse og snapper.

Helse og vanlige feil

Viltfangede dyr er ofte avmagrede, tørre og full av parasitter, mens oppdrettede dyr normalt er hardføre hvis miljøet er riktig. De typiske problemene er:

- Hud- og lungeinfeksjoner ved konstant fuktig bunn, kondens eller stillestående luft. Tegn er hvesende pust, slim og åpen munn.
- Overoppheting ved temperaturer over 30 °C. Sørg for at terrariet ikke blir for varmt om sommeren.
- Parasitter og midd, særlig hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt.
- Dårlige hudskifter ved for lav fuktighet. Gi et fuktig skjul og sprøyt mer under hudskifte.
- Spiseproblemer hos viltfangede dyr og dyr som er stresset.
- Skader fra varmekilder og fra levende bytte.

Et friskt dyr har klare øyne, et fast grep og en rund kropp uten synlige ribbein. Vei dyret månedlig. Kontakt en veterinær med erfaring på reptiler hvis slangen ikke spiser på flere uker, går ned i vekt, har problemer med pusten eller har forandringer i huden.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.